

*N:o 91.*

*Af Herr Friherre B. A. Leijonhufvud: Angående förstärknin-  
gar uti Kongl. Maj:ts förslag till ny härordning.*

Vi känna alla den behandling frågan om försvarsväsendets nyorganisation undergått under de senast förflutna tjugu åren. Sedan det alltmera blifvit insedt och erkänt, att vår gamla härordning var otillfredsställande och ur stånd att betrygga landets försvar mot ett fiendtligt anfall, var första frågan den: på hvad grundvalar den nya organisationen borde fotas. Redan då erkände hvar och en kunnig militär, att den kraftigaste och militäriskt dugligaste af nutidens arméorganisationer var den, som blifvit utbildad och fullständigast tillämpad i Preussen, ehuru den då ännu ej blifvit pröfvad uti de snart derefter följande stora krigen mot först Österrike och sedan Frankrike. Men den, som derjemte betraktade ämnet ur andra synpunkter, visste äfven, att ett fullständigt preussiskt värnpligtssystem pålade landet mycket stora bördor, och att en derpå grundad härorganisation behöfde en omvårdnad, som stälde den främst i vikt bland alla statens institutioner, samt en nitiskt och ständigt pågående öfning af ej mindre härens större corpser än af dess enskilda individer, på det att den erfarenhet och skicklighet, som en gång blifvit förvärfvad, ej skulle hastigt gå förlorad vid det ständiga ombytet af manskap i ledet. Då en sådan organisation ansågs alltför betungande för vårt land, beslöt Kongl. Maj:t att föreslå Riksdagen att grunda försvaret på en af stam och beväring sammansatt här, och ansågs att dervid det gamla nationella indelningsverket borde bibehållas och lemna stamtruppen för större delen af vårt fotfolk och rytteri. Det

förslag, som på denna basis utarbetades och hvilket äfven af mig ansågs vara antagligt, framlades således af Kongl. Maj:t vid 1871 års riksdag, men blef af Riksdagen förkastadt genom förenade ansträngningar af stora och små jordbrukare, som ansågo att landtbrukets lättnad vore första villkoret för godkännande af ett förbättradt försvarsväsende, understödde af militärer, som ej ville veta af annat än en rent värnpligts-armé. Då derefter 1872 års förslag, grundadt på ren värnpligt, ehuru i öfrigt väsentligen modifieradt i jemförelse med det preussiska systemet, framlades, vann ej heller det Riksdagens bifall, och lika så litet det af mer än hälften af Andra Kammarens ledamöter år 1878 framlagda utkast till en organisation med stam af värfvadt manskap och beväring med 90 dagars öfning.

Emellertid har Kongl. Maj:t ansett sig böra genom en komité, till större delen bestående af riksdagsledamöter, på sistnämnde grunder låta utarbета ett fullständigt förslag, hvilket ock nu, med ringa modifikation, i form af en Kongl. Maj:ts proposition föreligger till Riksdagens granskning.

Hvad sjelfva basen därför, den värfvade stammen, angår, hyser jag deremot väsentliga betänkligheter. Den synes mig ingalunda vara ett framsteg i militärorganisation, utan fast mer ett långt steg tillbaka ända till den tid, som föregick indelningsverkets införande, och starkt påminnande om den tidens legotrupper, som stundom lågo i borgläger, men ock dess emellan drefvo omkring i landet såsom lösa personer, anstiftande allehanda oro. Detta senare är visserligen ej numera att befara, men svårigen lärer kunna förnekas, att denna värfvade stam blir i moraliskt och socialt hänseende afgjordt underlägsen våra nu varande indelta soldater. Dessa senare äro bofaste män, kände och aktade i sin ort, der hvar och en af dem uti rotehållaren har sin patronus, hvars klient han är. Den nya värfvade stamsoldaten liknar deremot i mina ögon det från stranden lösryckta sjögräset, som af vind och våg föres hit och dit utan stadigt fäste på något ställe; och någon egen målsman att trygga sig till har han ej, då han är skild från sin trupp och sitt befäl. Han kommer äfven derföre att betraktas med helt andra ögon än hans ställföreträdare — den indelta soldaten. Vill man, med upphäfvande af indelningsverket, fota härorganisationen på formen stam och beväring, så synes det mig hafva varit bättre att, såsom ock säges i Riksdagens underdåniga skrifvelse 1873, uttaga denna stam ur de värnpligtiges leder, men ej genom värfning, utan i närmaste likhet med den nya finska arméorganisationen. För min del kan jag ej anse den nya stammen såsom verkligen *god* och jag fruktar att den ej skall komma

att motsvara hvad man har rätt att begära af en stamtrupp för en talrik beväring. Om jag det oaktadt afstår från att nu yrka på en annan stam än den föreslagna, är skälet det, att ett sådant yrkande skulle ålägga mig att framlägga ett annat, på bättre grund fotadt förslag; men, om äfven mina krafter dertill vore tillräckliga, saknar jag dock tillfälle att deråt egna den tid och det arbete, saken skulle fordra.

Oberoende af sjelfva principen om stammens anskaffande genom värfning, hvilken princip ej blifvit af landtförsvarskomitén uppställd, utan ingick i det program för komiténs arbeten, som blef densamma förelagdt, visar emellertid komiténs betänkande, som i allt väsentligt ligger till grund för Kongl. Maj:ts proposition, att majoriteten uppgjort sina förslag under starkt påtryck af minoritetens önskningsar och under bästa möjliga vilja att genom tillmötesgåenden samla, om möjligt, allas röster kring det slutliga förslaget. Att detta i alla fall ej lyckats, se vi af de många och långt gående reservationerna, hvilkas författare ej tyckas i samma grad varit lifvade af önskan om enstämmighet i besluten, utan segt vidhållit sin åsigt, att minskning uti försvarsbördan var det viktigaste och det som framför annat borde bevakas. En följd häraf har blifvit, att arméförslaget i mina ögon liknar en byggnad, uppförd med mycken noggrannhet och omsorg, men hvaruti hvarje viktigare beståndsdel erhållit så svaga dimensioner, som varit möjligt gifva den, för att få byggnaden till stånd — men enligt mitt förmenande ej tillräckliga för att betrygga deras bestånd och användbarhet till dess afsedda ändamål. Det må derföre tillåtas mig att dervid föreslå några förstärkningsar, som synas mig oundgängliga, om byggnaden skall förmå att lemna oss ett önskad skydd, då en gång stormarne börja rasa omkring oss. De skola ej heller blifva dyrbarare än att vi väl kunna mäka med deras åstadkommande, endast viljan är en smula god! och ej heller sträcka sig längre än de löften, som innehållas uti de beryktade motionerna i Andra Kammaren 1878.

---

Oafsedt den blifvande stamtruppens beskaffenhet, måste jag anse dess nummerstyrka allt för ringa. Uti föregående härordningsförslag, som varit byggda på stam och beväring, har stammen beräknats 1871 till 40,000 på fredsfot, 1878 till 30,000, som vid mobilisering skulle utväxa till 47,000; nu upptages den till 25,000 man verkliga stamsoldater med ett tillägg af 19,000 man f. d. stamsoldater, som antagas vid mobilisering vara att såsom stam påräkna. Den nuvarande stammen upp-

gifves af komitén till 32,156 man, korpraler och konstaplar deruti inberäknade, och komitén säger sjelf, att »det kan synas mindre lämpligt att vid en förbättrad organisation af härväsendet nedsätta stammens fredsstyrka under den nuvarande», och deruti instämmer jag. Nedsättningen har skett för vinnande af en besparing af 600 à 900,000 kronor, och besparing är en god sak — men kan i fråga om krigsväsendet lätt blifva en *dyr* sak, om en betydlig försvagning af härens motståndskraft deraf blir en följd. Lifligt är jag öfvertygad om sanningen af komiténs ord, att hvad som i ej ringa mån bestämmer värdet af en härorganisation, stödd på stam och beväring, är *storleken af stammen i förhållande till beväringen*. Då nu detta förhållande, enligt komiténs egna beräkningar, skulle för fotfolket vid en mobilisering blifva endast som 1 till 3 à 1 till 5, med en beväring, som erhållit endast 90 dagars öfning, så kan jag ej undgå att anse denna proportion vara allt för svag.

Mot den beräkning, som uppställts för stammanskapets styrka vid mobilisering och hvaruti denna funnits uppgå till 44,000 man, eller enligt mobiliseringstabellen 42,472 man, har jag flera betänkligheter. Såvidt jag kan inse, måtte komitén antagit, att vi vid en mobilisering skola kunna räkna på en ganska väl tillmätt tid. Blir förhållandet motsatt, och huru lätt kan det ej inträffa, så vore det mer än förvånande, om mobiliseringen komme att gå ens någorlunda väl. Af stammanskapet finnes ej samladt mer än högst de två yngsta åldersklasserna, tillsammans 10,500 man, hvaraf dock den yngsta klassen, 5,500 man, utgöres af årets rekryter och således ej lärer kunna påräknas som *stam*. Af de öfriga till fredsstyrkan hörande stamsoldaterna, de som qvartjena på grund af rekapitulation och med skyldighet till endast 30 dagars tjenstgöring under fred, skall säkerligen en stor del vara spridd vida omkring långt utom det regementes stånd, till hvilket de höra. Särskildt lärer detta komma att vara fallet med specialvapnens stamsoldater. Än mera blifver förhållandet sådant med de f. d. stamsoldater, som till antal af 19,000 påräknas till stam vid mobiliseringen, men eljest tillhöra beväringens 1:a uppbåd. De utgöres alla af unga män emellan 22 à 32 års ålder, och vi veta huru sådana, tillhörande den ej bofasta arbetsklassen, nu för tiden draga vida omkring för att vinna arbete vid jernvägsbyggnader och andra större företag. Det föreskrifves visserligen, att de skola anmäla sig direkte eller genom vederbörande presterskap till vederbörande befäl, om deras bortvaro uppgår till mer än en månad, men sådana formaliteter uppfattas ej strängt af vår allmoge, och jag vågar ej lita på att denna anmälan kommer att ske tillräckligt noga, i synnerhet af dem, som enligt sin ål-

der skulle höra till beväringens andra uppbåd, hvars manskap i regeln är fritt från skyldighet att anmäla sin frånvaro, men, såsom f. d. stamsoldater, tillhör första uppbådet. Men, äfven om mannen snart återfinnes, drager ytterligare tid om, innan han hinner försändas eller sjelf fortskaffa sig till sitt vederbörande regemente, från hvilket han kan vara ganska långt aflägsen. Tillkommer så, att af de sålunda vid en mobilisering återsamlade f. d. stamsoldaterna en stor del ej haft någon öfning eller gjort någon militärtjänst på flera, ända till 8 à 9 år, och således äro främmande för det fasta befäl, hvarunder de skola tjena, och obekanta med de förändringar i taktik och beväpning, som nu mer än förr allt emellan ega rum och derigenom föga egnade att uppfylla en stamsoldats åligganden.

Af de olika vapenslagen är det i synnerhet fotfolket, härens hufvudvapen, som är sämst tillgodosedt och hvars stantrupp behöfver förstärkas. I likhet med den åsigt, som af de sistförflutne höst samlade generalerne uttalades, eller att »*stammens fredsstyrka bör till det minsta utgöras af 30,000 man*», och att »*årskontingenten bör utgå med 6,600 man, samt att tillökningen skall komma fotfolket till godo*», får jag föreslå:

I:o att stammens fredsstyrka må ökas till 30,000 man, och att årskontingenten må utgå med 6,600 man, hvarvid tillökningen bör komma fotfolket till godo.

Med afseende på frågan om värnpligtiges tjänstgöring under fredstid »högst 90 dagar», såsom af komitén föreslogs, och framställd fråga: »kan nedsättning under någon förutsättning ske i denna utbildningstid?» svarade de förliden höst samlade generalerne: »att då nedsättning under 90 dagar uti värnpligtiges tjänstgöring under fredstid »under inga förutsättningar bör ega rum och hvarje anledning till tvekan »eller missuppfattning derutinnan måste undanrödjas, det ock är af nöden, »att den svälvande bestämmelsen af högst 90 dagar utbytes mot ett bestämdt stadgande derom, att utbildningstiden för värnpliktig skall »utgöra 90 dagar»;

och på frågan: »skulle det under förutsättning af en tillfredsställande garanti för stantruppens upprätthållande anses bättre, om »årskontingenten höjdes till 6,600 man och beväringens öfningar minskades till 60 dagar», blef svaret: »att då den föreslagna tillökningen »af stammen och den årliga rekrytkontingenten anses såsom en nödvändig förstärkning af hären, i anseende till beväringens korta öfnings»tid af 90 dagar, någon nedsättning i denna öfnings»tid icke bör på den »nämnda grunden ifrågakomma».

Då jag af full öfvertygelse instämt i dessa svar, följer ock deraf,

att jag ej vill medgifva den afprutning af beväringsskyldigs öfningstid, som på vissa vilkor medgifves i Kongl. Maj:ts proposition. En stam af 30,000 mans fredsstyrka och en öfningstid för beväringen af 90 dagar är enligt min uppfattning redan en så svag organisation, att ej ett enda ytterligare afdrag på hvarken det ena eller det andra bör få ske.

Jag har under åratals studerat terrängen i många trakter, der efter all sannolikhet strider komma att utkämpas, om en fiende intränger i vårt land. Den är mycket allmänt bruten i bergsknölar och betäckt af barrskog med mindre vattensamlingar och kärr. Uti en sådan mark är det ytterst svårt för en högre befälhavare att leda truppernas rörelse, och äfven det lägre befälet kan under striden der näppeligen hålla sin trupp samlad och i sin hand, såvida ej denna trupp eger ett lugn, en kallblodighet och en seg uthållighet i brydsamma tillfällen, som hos det stora flertalet män ej finnas af naturen, utan måste förvärfvas. Inöfvandet af dessa egenskaper — jag säger med afsigt *inöfvandet*, ty de kunna ingalunda på annat sätt förvärfvas — är det stora målet för soldatens tjänstgöring under fredstid. Må man ej tro, att gevärsexercisen, marschen på öfningsfältet, rättningen i ledet m. m. dylikt, som ingår i beväringens nuvarande program, är det hufvudsakliga eller det viktigaste, som en soldat måste lära sig. Det är endast rekrytbildningens a b c och såsom sådant nödvändigt. Men en uppvisning häraf kan gå mycket väl, och dock truppen sakna de solida egenskaper, som främst fordras under striden i spridd ordning uti bruten och skogig mark. Får ej soldaten tid att deruti öfva sig till fyllest, så blir hans lott beklagansvärd i stridens timma. I sådan mark, som den, uti hvilken vi ofta komma att uppträda, har den fullt öfvade och erfarna truppen en sådan öfverlägsenhet öfver sin öfvade motståndare, att han ej behöfver på minsta vis frukta möta denne, äfven om antalet stridande vore ganska ojemnt, till fördel för denne senare. Stridens utgång är ej svår att förutse. Den öfvade eller alltför litet öfvade truppen förlorar snart sambandet och blir kompani efter kompani, bataljon efter bataljon, upprifven och i upplöst tillstånd jagad framför den i täta och slutna jägarkedjor framträngande fienden — eller blir den i större eller mindre skaror afskuren från sina egna, kringränd af fienden och tvungen att sträcka gevär. Krigskonsten säger, att så måste komma att gå, och krigshistorien visar, att så i verkligheten går.

Jag är derföre lifligt öfvertygad, att 90 dagars öfning för våra värnpliktige är ytterst litet och endast kan lemna någorlunda användbart manskap, såvida stammens styrka ökas, på sätt ofvan är föreslaget, till 30,000 man med en årskontingent af 6,600 man. Blir ej denna

tillökning bifallen, så nödgas jag instämma i den reservation mot komiténs förslag, som afgifvits af 3:ne öfverstar, med yrkande att beväringens tjänstetid ökas till 120 dagar. Nu innehåller det Kongl. förslaget, att en befrielse från 20 dagar i de första vapenöfningarne beviljas den värnpligtige, som visar sig hafva förvärfvat den skjutskicklighet, som af rekryt fordras för att blifva godkänd i skjutning och som derjente eger den färdighet i exercis, som af värnpliktig under svarande öfningstid i allmänhet vinnes. Jag hör flere anse dessa villkor vara sådana, att snart sagdt inga värnpligtige skola finnas uppfylla dem. Detta lärer dock egentligen bero på, hvad som fordras af en rekryt för approbation i skjutning. Måne man dervid får som norm uppställa hvad vi nu kunna fordra af en stamsoldats rekryt? Jag menar nej! Sannolikare är, att anspråken komma att rättas efter hvad man finner sig kunna fordra af beväringen i allmänhet. Äfven denne måste ju approberas, och som tiden för dess öfningar är bestämd, måste approbationsvilkoren nedsättas i förhållande dertill, och sannolikt komma anspråken att sluta med att bli rätt små, och då kan ock antalet af de befriade blifva stort nog. Men för disciplin, ordning och den värnpligtiges militära uppfostran gå dessa 20 dygn förlorade, och dertill hafva vi ej råd, om vi af honom skola kunna göra en användbar soldat. Jag kan derföre ej tillstyrka, att denna korta öfningstid af 90 dagar under något antagande får nedsättas.

I enlighet härmed föreslår jag

2:o att de värnpligtiges tjänstetid under fred under inga förutsättningar må nedsättas under 90 dagar.

Skulle den tillökning i stammens styrka, som jag ofvan föreslagit, ej bifallas, så måste jag yrka såsom alternativ,

3:o att den värnpligtiges tjänstetid under fred må bestämmas till 120 dagar.

Användande af värnpligtigt befäl är en nödfallsåtgärd, som ej kan alldeles undvikas, men som ej kan undgå att verka mycket försvagande på hären, om den ej begränsas till en mindre del af hela det vid mobilisering behöfliga antalet officerare och underofficerare.

Uti förslaget är den fasta befälsstammen, i jemförelse med 1875 och 1878 års förslag samt borttagande af underlöjtnanter på fast stat och deras ersättande med endast värnpligtige underlöjtnanter, betydligt nedsatt. De fasta officerarnes antal skulle nedsättas från 2,660 till 2,160 eller med 500, deraf 379 falla inom subalternofficersgraden, och de fasta underofficerarnes från 8,015 till 6,667 eller med 1,348, deraf 352 falla på fanjunkare- och sergeantsgraderna, och det oaktadt

förslaget med allt skäl upptagit ett särskildt fästnings- och positions-artilleri samt ej obetydligt ökat trängen. Denna indragning träffar starkast fotfolket, så att der blifva endast 1,304 fasta officerare, deribland 686 subalternofficerare, hvaremot detta vapen skulle vid mobilisering erhålla 972 värnpliktige subalternofficerare, af hvilka 98 antagas förut hafva varit fast aflönade officerare. Om nu desse sistnämnde 98 sammanräknas med stammen 686, så fås 784 fullbildade subalternofficerare och 874 rent värnpliktige, d. v. s. i alla fall mer än halfva antalet.

Jag kan ej finna annat, än att komitén gått för långt i anlåtande af värnpliktigt befäl, och att man bort i förslaget bibehålla den officerspersonal, som upptogs i 1875 och 1878 års härordningsförslag.

Men jag delar äfven den fruktan, att det påräknade antalet värnpliktige officerare ej skall kunna erhållas, och tror, att komitén i sin framställning om lättheten att fylla det påräknade antalet varit mycket för sangviniskt.

Enligt komiténs uppgift (sid. 127) utgör antalet ynglingar, som under de senare åren aflägga maturitetsexamen i medeltal 615. Deraf antagas 25 % ej vara till krigstjenst duglige, eller för befordran lämplige. Redan här befarar jag, att resultatet blir en god del sämre. Skola de blifvande officersaspiranterne underkastas en lika sträng läkarebesigtning, som de ynglingar, hvilka nu söka inträde vid krigsskolan, så torde uttrycket »till krigstjenst duglig» blifva väsentligen skärpt, t. ex. i fråga om synförmågan, som bland studerande ungdomen nu för tiden ofta är under den bestämda föreskriften.

»Olämplig» till militärbefordran är en annan kategori, som sannolikt kommer att utesluta många procent, så att återstoden blir märkbart lägre än 75 %.

Komitén anser, att ett icke ringa antal af dessa bör kunna påräknas, hvilket frivilligt skall vilja förvärfva sig den ytterligare utbildning, som kan vara behöflig för befordran, och antager, att de militära öfningar, som här ifrågavarande ynglingar redan i skolorna varit underkastade, säkerligen skola hafva stämt deras håg och lust för den militära tjensten. Komitén åberopar äfven, att hägen hos den studerande ungdomen i Sverige, att söka sig in i hären såsom officer, är synnerligen stor, hvilket skulle vitsordas af det stora antal ynglingar, som söka anställning såsom volontärer för vidare utbildning till officerare, och detta oaktadt ett icke ringa antal lönlöse underlöjtnanter finnas vid nästan hvarje regemente. Komitén påräknar derföre, att ett flertal ynglingar icke skola draga i betänkande att omedelbart efter tagen afgangsexamen från skolorna, innan de ännu hafva erhållit fast anställning,



eller valt sina lefnadsbanor, deltaga i den ytterligare tjenstgöring under 4 eller 6 månader, hvilken skulle göra dem kompetenta till erhållande af värnpliktig underofficers eller officers grad. Komitén menar, att för de flesta ynglingar, innan deras tankar blifvit bundna vid vissa borgerliga sysselsättningar, eller innan de bestämt sig för fortsättande af studierna, har militärlifvet något inbjudande, och att önskan att såsom underofficer eller officer få fullgöra sina värnpligtsöfningar skall bestämman mången att offra den tid och det arbete, som härför erfordras. Komitén anser dock såsom utomordentligt viktigt för institutionen med värnpligtige officerare, att all befordran går genom de värnpligtige underlöjtnanternes led, och låter således de fast aflönade underlöjtnanterne försvinna. Komitén väntar sig härigenom undvika olägenheten af två slags officerare, det ena med högre, det andra med lägre utbildning, och komitén tror, att institutionen skulle erbjuda allt för litet lockande, om inga utsigter till befordran på militära banan för dem förefunnes redan vid inträdet på densamma. »Och tillägger komitén, om icke utsigter till befordran på den militära banan kunde föranleda den värnpligtige att der inträda som officer, hvad skulle då förmå honom dertill? Utmärkelsen att blifva officer kunde det ej, ty denna utmärkelse vore väl ej så stor, om den endast bestode uti att blifva officer af ett lägre slag» — och med detta utrop har komitén på en gång erkänt svagheten i alla sina föregående lofvande förhoppningar, ty två slags officerare få vi, det kan ej hjelpas!

Om man uppställer å ena sidan de skyldigheter, som påläggas en yngling för att blifva värnpliktig underlöjtnant, och å den andra de fördelar, som skola locka honom dertill, så finner man, hvad värde dessa kunna ega.

Jag vill dock först anmärka, att den bestämmelsen om 4 månaders militäröfningar (efter Kongl. Maj:ts förslag i 3 månader) vid regementet såsom vilkor för att få aflägga maturitetsexamen, en bestämmelse, mot hvilken jag inom militärisk synpunkt ej kan hafva något att invända, sannolikt skulle minska antalet af dem, som genomgå denna examen, och dermed äfven af dem, som kunna ifrågakomma att inträda i hären som värnpliktigt befäl. Det är nemligen tydligt, att dessa 2 månaders militäröfning under de båda sista mellanterminerna skall falla sig särdeles olägligt för lärjungarne, som vid den tiden af sin skolgång redan äro alltför öfverhopade med läsning och ofta behöfva använda äfven mellanterminerna för att komplettera sina flyttningsexamina. Mången sätter ock säkerligen mera värde på att tillbringa sommarferierna i hemmet, än att nödtvungen använda dem till exercis och afläggande af vice-

korporalsprof. Följden blifver att för dem, som ej för sin framtida bana i statens tjänst ovilkorligen måste aflägga maturitetsexamen, kommer denna examen allt mindre i fråga, och opinionen skall snart vänja sig att ej längre betrakta dess afläggande såsom ett vilkor för att räknas såsom en bildad man.

Vilkoret för att blifva värnpliktig officer är, att aspiranten skall, utom de för alla bestämda militäröfningarne i skolan, genast efter aflagd maturitetsexamen genomgå en (6 månaders) officerskurs; hvarefter följer officersexamen och utnämning till värnpliktig underlöjtnant. Som sådan har han skyldighet att deltaga uti 6 månaders instruktionsstjenstgöring vid stammens skolor. Derefter kan han komma i fråga att täfla om inträdet vid krigsskolan, för att blifva fast aflönad löjtnant. Men lyckas han ej att dertill blifva utsedd, så återstå för honom under tre följande år 30 dagars tjenstgöring årligen, såsom värnpliktig underlöjtnant.

Fördelarne äro att under utbildningen till värnpliktig officer få åtnjuta beklädnad och underhåll, lika med manskapet, samt under tjenstgöring i officerskursen en dagaflöning af 75 öre, efter aflagd officersexamen 500 kronor i examenspengar och, då han är inkallad i tjenstgöring, en dagaflöning af 3 kronor och kvarter in natura, och slutligen *möjlighet* att blifva utvald till genomgående af krigsskolan och sedermera avancera till fast aflönad löjtnant.

Examenspenningarne äro beräknade för uniformen och åtgå väl i det närmaste dertill. Beklädnad och underhåll under tjenstgöringstiden, sådana de bestås af kronan, tillfredsställa ej de flesta, utan måste deras föräldrar i alla fall utgifva mer eller mindre penningar för deras underhåll denna tid. För den fördel att få täfla om inträdet till krigsskolan, med kännedom om, att endast hälften af aspiranterna kan der blifva mottagen, får han således göra 12 månaders militäröfning. Mycket lockande är det således ej. Visserligen förespeglar komitén, att, som endast skickligheten skall blifva afgörande vid valet, det beror mest af honom sjelf att blifva föreslagen, och komitén har äfven bemödat sig att jemna vägen för den fattige genom fritt underhåll m. m. under de förberedande öfningarne. Men lefnads- och underhållskostnad vid krigsskolan och derefter såsom löjtnant med 800 kronors lön blifva i alla fall svåra hinder för den fattige. Herrar regementschefer skola hädanefter som hitintills nödgas tillse, att de ynglingar, de föreslå till officerare på stat, verkligen på en eller annan väg hafva tillgångar för sitt uppehälle, och det öfverklagade inflytandet af goda förespråkare lärer således ej kunna undanrödjas. Men i alla fall återstår alltid halfva an-

talet, som ej befinnas värdige att vinna inträde vid krigsskolan, och af hela denna del uppstå just dessa *officerare af lägre slag*, som komitéen fruktat att bilda. Antagligen skola många ynglingar, som i tid inse, att de, af ett eller annat skäl, ej hafva något hopp att blifva sända till krigsskolan, skynda sig att afgå från militäryrket, der de endast mötts af missräkning, ty hvad skola de der att göra, sedan hoppet om befordran försvunnit? Att göra 12 månaders tjänst, för att få rätt att göra de ytterligare 3 månaderna i officersuniform, är väl ej skäl nog, minst för dem, som veta sig kunna bättre använda sin tid och sina krafter. Kongl. Maj:ts förslag är mindre utförligt än komiténs, men följer i allt väsentligt detta, och jag har derföre hållit mig till det omständligare. Det resultat, hvartill jag kommit, förändras ej genom de små förändringar, som egt rum uti komiténs förslag. Min åsigt är således den, att af värnpligtige officerare ej skola erhållas mycket flere än de, som erfordras till fyllande af de fast aflönade officerarnes led, och, om så går, förfaller ock ett af de hufvudskäl, komitéen anført för borttagande af fast aflönade underlöjtnanter, hvilket särskildt vid specialvapnen synes mig vara en betydlig försämring mot 1875 års förslag.

Utän tvifvel skulle det af komiterade framställda systemet för erhållande af värnpligtige officerare högst betydigen underlättas, om de anspråk, våra skolor uppställa för afgangsexamen, eller den s. k. maturitetsexamen, nedsattes så långt, att medelåldern för ynglingarne vid dess afläggande inträffade vid 17 à 18 i stället för vid 19 à 20 års ålder, en förändring, som äfven ur många andra synpunkter synes mig högst önskvärd.

Då jag således anser, att antalet värnpligtige officerare i jämförelse med de fast aflönade är större, än som ur militärisk synpunkt är förenligt med härens fasthet, och att derföre äfven fasta underlöjtnanter böra bibehållas, särskildt vid specialvapnen, föreslår jag,

4:o att en tillökning af de fast aflönade officerarnes antal, till närmare likhet med 1875 års och 1878 års förslag, må ega rum.

I afseende på lagen om upprätthållande af härens stamtrupp framställdes till de samlade generalerna den frågan: »Kan och bör lottning nu uppställas såsom garantifordran? Om icke, är den nu ifrågasatta garantilagen praktisk och tillfyllestgörande, eller hvilken annan garanti bör ifrågasättas?» Det svar, som derpå gafs, lyder sålunda: »Att supplementarlottning är den enda lämpliga och tillfyllestgörande garanti för stammens upprätthållande, men att, om förslag derom nu icke kan eller bör framläggas, ett i nämnda afseende mera tillfredsställande förslag än

komiténs garantilag för närvarande ej torde kunna framställas.» Uti detta yttrande har jag instämt och afstår således från att yrka på någon förändring uti den framlagda garantilagen, ehuru den synes mig ingalunda hafva den enkelhet, man skulle önska, och sannolikt vid tillämpningen skall visa sig behäftad med stora olägenheter.

I afseende på de föreslagna aflöningsförmånerna anser jag, att de fast aflönade underofficerarne äro alltför svagt aflönade. En förbättring uti deras villkor är högst behöflig och ej minst för den del af dem, som endast en tid af året skall inkallas i tjenstgöring.

I afseende på deras aflöningar vill jag emellertid ej framställa några bestämda yrkanden, men nödgas deremot göra det angående den öfvergångstid, som föreslås för att beväringen skall ernå de bestämda 90 dagarnes öfning. Denna synes mig alltför lång, då man tager i betraktande den fullständiga desorganisation, som större delen af denna öfvergångstid medför för vårt krigsväsende. Jag föreslår således,

5:o att den tid af 15 år, som i öfvergångsförslaget upptages, innan beväringsens öfningar komma att utsträckas till 90 dagar, måtte väsentligen förkortas.

Äfven i andra delar af Kongl. Maj:ts förslag skulle jag önskat förändringar, men har här endast velat begära sådant, som jag funnit högst behöfligt.

Jag vill slutligen påminna derom, att den afgörande pröfningen af en ny härordning ej sker här i Kammaren, ej ens i Konungens råd, utan på bataljfältet, och den som här, af längtan efter ett slut på detta ärendes långa och tröttande behandling, låter förmå sig till nya kompromisser med nya afprutningar, hvilka ej kunna gillas af hans verkliga sakkännedom — han gör sig illa förtjent af fäderneslandet! En här så organiserad, som af reservanterne i Landsförsvarskomitén begäres, är omöjlig att föra mot en fiende, denne må komma från hvilket af våra grannländer som helst.

Stockholm den 3 Februari 1883.

*B. Abr. Leijonhufvud.*